

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): **Leona Kovar**

Název práce: *Analyza postavení albánské národnostní menšiny na území Kosova mezi lety 1963–1974*

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci v rámci instituce): **František Šístek, M.A., Ph.D.**

1. **OBSAH A CÍL PRÁCE** (stručná informace o práci, formulace cíle):

Autorka se věnuje problematice formování autonomního Kosova v rámci socialistické jugoslávské federace, která se celkově vyznačovala postupným prohlubováním národnostních práv menšin. Zaměřila se na klíčové období od začátku 60. do poloviny 70. let 20. století. Kromě politické roviny se zabývá také rozvojem kosovskoalbánských kulturních institucí a médií.

2. **VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ** (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Předkládaná bakalářská práce je založena na rozboru publikovaných primárních zdrojů a sekundární literatury, k výběru zdrojů nemám závažnější připomínky. Primární dokumenty představují především jugoslávské ústavy z let 1963 a 1974, dále pak sbírka dokumentů k moderním jugoslávským dějinám B. Petranoviće a M. Zečevića (přičemž autorka reflektuje i kritické hlasy vůči této sbírce dokumentů, která pochází z konce 80. let a odráží tehdejší stav poznání i jisté politické zaujetí, nicméně je stále užitečná). Částečně reflektuje také meziválečné sčítání obyvatelstva, vzhledem k tehdejší politice ne zcela spolehlivé, protože Albánci v té době oficiálně nebyli uznanou národnostní menšinou. Autorka se v bakalářské práci zabývá především vývojem oficiálního postavení a klasickými politickými dějinami. Používá zdroje v srbochorvatštině (dominantně, jak je u tématu nutné), slovinštině, angličtině a češtině. Literatura ve francouzštině a němčině by autorčiny hlavní závěry asi zásadněji neovlivnila, přesto by v některých dílčích otázkách bývala byla prospěšná (mj. teoretické základy jugoslávské menšinové politiky, modernizace), viz zejm. Michel Roux, *Les Albanais en Yougoslavie. Minorité nationale, territoire et développement*, Paris 1993 a K. Králová, J. Kocián, K. Pikal, Hrsg., *Minderheiten im sozialistischen Jugoslawien. Brüderlichkeit und Eigenheit*, Frankfurt am Main 2016 (kvalitnější verze českého vydání knihy). Autorka si je vědoma absence zdrojů v albánském jazyce, vzhledem k povaze tématu a sledovaného období, kdy v politické praxi, v justici a veřejném životě obecně stále dominovala srbochorvatština, však není jisté, zda by znalost albánštiny výrazněji změnila její závěry. Práce má chronologickou strukturu, metodologicky jde o tradiční politickou historii, bez výraznější teoretických inovací. U bakalářské práce, která je jinak zdařilá, to nevnímám jako problém, spíš jde o výzvu do budoucna, pokud se chce L. Kovar dále věnovat historickému bádání o regionu, k němuž má soudě podle předložené bakalářské práce dobré předpoklady.

3. **FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ** (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Jazykový projev je velmi dobrý, objevují se chyby spíše drobného rázu, o kterých se ještě zmíním. Za hlavní prohřešek proti formálním náležitostem považuji skutečnost, že bibliografie není rozdělena na práce primární a sekundární povahy.

Kolíká psaní *ć* a *č*, v češtině se podobně jako v angličtině v odborných textech prosadilo psaní v souladu s originálem (s. 4 – Rankovič místo Ranković, s. 28 – Bakarič místo Bakarić, to by ovšem v jugoslávském kontextu znamenalo, že šlo o Slovince). K dalším drobným chybám patří např. psaní jména českého autora jako Ján Pelikán na s. 14, což by znamenalo, že jde o Slováka. Na několika místech textu se objevuje také chybné psaní: „vysídlování“ a „osídlování“.

s. 6: ve výčtu oficiálně uznávaných národů „Titovy“ Jugoslávie neuvádí L. Kovar Černohorce (jako samostatnou národnost je Komunistická strana uznávala již od konce 20. let, resp. od samého začátku formování nové moci v kontextu národnosvobozenecké války od roku 1941). V případě Muslimů pak uvádí chybně rok 1961

– ve skutečnosti dosáhli plného uznání až zařazením do oficiálního sčítání o deset let později. Rozbor teoretického ukotvení jugoslávské menšinové politiky vč. klíčových termínů národ, národnost mohl být poněkud přesnější a podrobnější.

- s. 12: k vysoké ngramotnosti a celkovému zaostávání Albánců na počátku socialistické éry by se slušelo dodat, že šlo také o dědictví meziválečného jugoslávského státu, v jehož rámci neměli Albánci oficiálně status menšiny ani právo na školství ve vlastním jazyce.
- s. 16: představy a spekulace některých autorů, negativně komentujících skutečnost, že např. Srbové neměli autonomní status v Chorvatsku, jsou ahistorické a lze je snadno vyvrátit poukazem na skutečnost, že v rámci jugoslávské menšinové politiky šlo o konstitutivní, velice blízké jugoslávské národy. Řešení srbské otázky v Chorvatsku prostřednictvím teritorializace považovali i samotní chorvatští Srbové zpravidla za nesmyslné (viz např. práce D. Roksandiće k tématu). Autonomie (a také dvojjazyčnost, např. v oblasti Istrije) byla považována za cestu k integraci „skutečných“, neslovanských menšin. V případě albánské menšiny v Černé Hoře pak šlo o početně malou skupinu v rámci nejméně lidnaté republiky. Podobně i v případě Sandžaku, kde se o autonomii během války po jistou dobu uvažovalo, hrály významnou roli v zamítnutí tohoto řešení ekonomické důvody, resp. nesoběstačnost (konečné slovo měl v této věci Moša Pijade).
- s. 16 Dušan Mugoša je označován za „Srba z Kosova“, ve skutečnosti šlo o Černohorce (z centrální části Černé Hory - Lješkolpolje), stejně jako v případě jeho válečného druha Miladina Popoviće.

4. **STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE** (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.): Ačkoli je téma obecně známé a existuje k němu také česká odborná literatura, zejm. monografie V. Štěpánka a J. Pelikána, jde o solidní přehled, vyznačující se snahou o objektivní odstup a smysl pro dynamiku vývoje dobové reality. Výsledkem je standardní historiografický text, jasně časově ohraničený a logicky strukturovaný. Až na drobná opomenutí, která jsou snadno opravitelná a nenarušují celkový dojem, je předkládaná bakalářská práce psána bohatou a čtivou češtinou, což si i vzhledem k původu autorky zaslouží ocenění. Z metodologického a teoretického hlediska mohla být ovšem obohacena o některé současné koncepty a odkazy na odbornou literaturu na podobná témata. To platí např. o demografické dynamice (*demografic shift*) ve prospěch Albánců, kterou lze i v rámci stávající případové studie srovnat např. s demografickými změnami ve prospěch Rumunů v Sedmihradsku apod.

5. **OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ** (jedna až tři):

- a) Ve své práci věnujete pozornost pádu A. Rankoviće a jeho následkům (brionské plénum) Měla na rozvoj postavení albánské menšiny v Kosovu významnější vliv také další vlna personálních změn v roce 1972, tj. čistka liberálnějších a reformisticky orientovaných kádrů ve vedení Srbska (v jugoslávské literatuře *sлом srpskih liberala*)?
- b) Ve sledované době byl nejvyšší politickou autoritou v Jugoslávii a konečným arbitrem víceméně ve všech podstatných otázkách Josip Broz Tito. Přesto se jeho osobnosti věnujete poměrně málo. Jaké byly Titovy postoje ke Kosovu? Vyvíjely se ve sledované době? Podporoval rozšiřování práv albánské menšiny? Měly významnější dopad jeho medializované návštěvy regionu a kontakty s místními představiteli (albánské i srbské národnosti)?

6. **DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA**

(A-F): **Doporučuji** přijmout bakalářskou práci L. Kovar k obhajobě a navrhuji hodnotit ji známkou: **A – výborně.**

Datum:
7. září 2020

Podpis:

Pozn.: Hodnocení píše k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky